İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/19

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2026/1369
Karar No. 2026/3249
Tarihi: 16.04.2026

●SENDİKA ÜYELİĞİNİN EMEKLİLİK NEDENİYLE SONA ERMESİ
●DAVA ŞARTI OLARAK HUKUKİ YARAR
●BİR KİŞİNİN, HAKKINA ULAŞMAK İÇİN, MAHKEME KARARININ O AN İÇİN GEREKLİ OLMASI DURUMUNDA HUKUKİ YARARIN OLDUĞUNDAN SÖZ EDİLEBİLECEĞİ
●ŞUBE YÖNETİM KURULU GÖREVİ DEVAM EDERKEN EMEKLİ OLAN İŞÇİNİN YÖNETİM KURULUNA SEÇİLEMEMESİ HALİNDE ÜYELİĞİNİN DE SONA ERMİŞ OLACAĞI
●ÜYELİĞİ SONA EREN İŞÇİNİN GENEL KURULUN İPTALİ DAVASINDA HUKUKİ YARARININ BULUNMADIĞI

ÖZETİ Bir dava şartı olarak hukuki yararın varlığını kabul etmek için davacının, mevcut hukuki durumunu değiştirecek ve iyileştirecek bir hükme ihtiyaç duyması gerekir (Emel Hanağası, Davada Menfaat, Ankara, 2009, s.155, 344). Davacının bu ihtiyacı kişisel, güncel ve hukuki nitelikte olmalıdır. Hukuki yararı dava şartı olarak düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıkça vurgulanmıştır.
Bir kişinin, hakkına ulaşmak için, mahkeme kararının o an için gerekli olması durumunda hukuki yararın olduğundan söz edilebilir. Bir mahkeme kararına ihtiyaç yoksa hukuki yarardan söz edilemez. Diğer taraftan bir dava şartı olan hukuki yarar, kararın kesinleşmesine kadar yargılamanın her aşamasında resen gözetilmesi gereken bir hususdur.

Açıklanan maddi ve hukuki olgular karşısında, davacı E. A.'nın Sendika Şube Yönetim Kurulu üyeliği görevi devam ederken yaşlılık aylığı almak amacıyla işten ayrıldığı, şube yöneticiliği sebebiyle sendika üyeliğinin devam ettiği, yöneticiliğinin son bulduğu tarih olan 11.11.2023 tarihi itibarıyla davalı Sendikaya olan üyeliğinin son bulduğu anlaşıldığından, anılan davacının, inceleme konusu davada hukuki yararının olmadığı açıktır. Bu itibarla, İlk Derece Mahkemesince 6100 sayılı Kanun'un 114/1-(h) maddesi gereğince hukuki yarar yokluğu sebebiyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekmektedir.

Anılan hususlar gözetilmeksizin, İlk Derece Mahkemesince yazılı şekilde hüküm tesisi ve bu karara karşı yapılan istinaf başvurusunun esastan reddi kararı hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacılar vekili dava dilekçesinde; Kristal-İş Sendikası Genel Merkezinin, Sendika şube seçimlerinin neredeyse tamamında keyfi işlemler yapmayı alışkanlık hâline getirdiğini, daha önce yapılan şube genel kurullarında da Kristal-İş Sendikası Tüzüğü'ne aykırı iş ve işlemlerin bizzat Sendika Merkez Yönetimi eliyle yapıldığına tanık olunduğunu ve bu genel kurulların iptali için davalar açıldığını, Yönetimin keyfi olarak belirlediği üst kurul delege sayıları sonrasında Sendika Tüzüğü'ne aykırı sayılarla genel kurula gidilmesinin söz konusu olacağını, Kristal-İş Sendikası Tüzüğü'nün genel kurulun 200 delege ile toplanacağına dair maddesi dikkate alındığında, Trakya şubeye kalan delege sayısının 37 olduğunu, oysaki Genel Merkez tarafından Trakya şubeye 65 asıl, 5 yedek olmak üzere toplam 70 delege yazılarak Genel Merkez genel kuruluna Sendika Tüzüğü'ne aykırı olarak toplamda 228 delege ile gitme durumunun ortaya çıktığını, seçimlerin hukuka aykırı olarak gerçekleştirildiğini belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle Kristal-İş Sendikası Trakya şubesinin 29.06.2024 tarihinde usulsüz gerçekleştirmiş olduğu Olağan Genel Kurul ve üst kurul delege seçimlerinin iptaline, aksi hâlde davalı Sendika Genel Merkezi tarafından Trakya şubeye verilen üst kurul delege sayısının Sendika Tüzüğü gereği 37 olarak düzeltilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; dava konusu üst kurul delege belirlenmesinin Tüzük ve Kanun maddeleri doğrultusunda Sendika Genel Merkez Yönetim Kurulunun yetkisinde yapıldığını, davacılardan E. A.'nın sendika üyesi olmadığını, bu davayı açması ve davada davacı sıfatını haiz olmasının mevzuata aykırı olduğunu, davanın hak düşürücü süre içerisinde ve sendika iç itiraz yolları tüketilmeden açıldığını, dava konusu üst kurul delegesi seçimlerinde Sendika Tüzüğü'ne ve Kanun'a aykırı bir işlem bulunmadığını belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacı M. D. yönünden açılan davanın feragat nedeniyle reddine; diğer davacı bakımından ise bilirkişi raporuna dayanılarak üst kurul delege sayılarının hatalı belirlendiği, şubelerin delege sayılarında fark ve hata bulunduğu, davalı Sendikanın delege belirleme yönteminin Sendika Tüzüğü'ne aykırı olduğu, adil bir temsile olanak vermediği gerekçesiyle "Kristal iş sendikası trakya şubesinin 29.06.2024 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu olağan genel kurul ve üst kurul delege seçimlerinin iptaline" karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde; cevap dilekçesinde belirttiği ve istinaf dilekçesinde tekrarladığı sebepleri ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, şube genel kurulunun iptali ile üst kurul delege sayısına itiraz istemine ilişkindir.

Dava şartı, Mahkemenin davanın esası hakkında inceleme yapabilmesi ve esasa ilişkin bir hüküm verebilmesi için gerekli şart olarak tanımlanmaktadır. Hukuki yarar da açıkça 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 114/1-(h) hükmünde genel dava şartları arasında sayılmıştır. Hukuki yarar, dava ikamesiyle mahkemeye yöneltilen talebin esası hakkında incelemede bulunulabilmesi ve esasa ilişkin karar verilebilmesi için varlığı aranan olumlu bir dava şartı olarak kabul edilmektedir (Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2022, s.332, 338; Hakan Pekcanıtez, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz, Medeni Usûl Hukuku, Cilt II, İstanbul, On Beşinci Baskı, 2017, s.927, 947).

Bir dava şartı olarak hukuki yararın varlığını kabul etmek için davacının, mevcut hukuki durumunu değiştirecek ve iyileştirecek bir hükme ihtiyaç duyması gerekir (Emel Hanağası, Davada Menfaat, Ankara, 2009, s.155, 344). Davacının bu ihtiyacı kişisel, güncel ve hukuki nitelikte olmalıdır. Hukuki yararı dava şartı olarak düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıkça vurgulanmıştır.

Bir kişinin, hakkına ulaşmak için, mahkeme kararının o an için gerekli olması durumunda hukuki yararın olduğundan söz edilebilir. Bir mahkeme kararına ihtiyaç yoksa hukuki yarardan söz edilemez. Diğer taraftan bir dava şartı olan hukuki yarar, kararın kesinleşmesine kadar yargılamanın her aşamasında resen gözetilmesi gereken bir husustur.

Bu genel açıklamalar ışığında temyiz itirazlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

İnceleme konusu davada; davalı Sendikanın Eskişehir Şube Başkanı olan davacı E.A.'nın 06.03.2023 tarihi itibarıyla emeklilik sebebiyle işten ayrılışının yapıldığı ve anılan davacıya 01.04.2023 tarihi itibarıyla yaşlılık aylığı bağlandığı, 11.11.2023 tarihi itibarıyla Şube Yönetim Kurulu üyeliği görevinin sona erdiği, 01.05.2025 tarihine kadar başkaca bir işe girişinin bulunmadığı görülmektedir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 19/6 hükmü şöyledir:

"Sosyal Güvenlik Kurumundan yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alarak işten ayrılan işçilerin sendika üyeliği sona erer. Ancak çalışmaya devam edenler ile kuruluş ve şubelerinin yönetim, denetleme ve disiplin kurullarındaki görevleri sırasında yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alanların üyeliği, görevleri süresince ve yeniden seçildikleri sürece devam eder."

09.07.2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sendika Üyeliğinin Kazanılması ve Sona Ermesi ile Üyelik Aidatının Tahsili Hakkında Yönetmelik'in 12/4 hükmü de şöyledir:

"Sosyal Güvenlik Kurumundan yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alarak işten ayrılan işçilerin sendika üyeliği sona erer. Ancak bir yıl içerisinde aynı işkolunda çalışmaya devam edenler veya ara verdikten sonra bir yıl içerisinde tekrar çalışmaya başlayanlar ile konfederasyon, sendika ve şubelerinin yönetim, denetleme ve disiplin kurullarındaki görevleri sırasında yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alanların üyeliği, görevleri süresince ve yeniden seçildikleri sürece devam eder."

Açıklanan maddi ve hukuki olgular karşısında, davacı E. A.'nın Sendika Şube Yönetim Kurulu üyeliği görevi devam ederken yaşlılık aylığı almak amacıyla işten ayrıldığı, şube yöneticiliği sebebiyle sendika üyeliğinin devam ettiği, yöneticiliğinin son bulduğu tarih olan 11.11.2023 tarihi itibarıyla davalı Sendikaya olan üyeliğinin son bulduğu anlaşıldığından, anılan davacının, inceleme konusu davada hukuki yararının olmadığı açıktır. Bu itibarla, İlk Derece Mahkemesince 6100 sayılı

Kanun'un 114/1-(h) maddesi gereğince hukuki yarar yokluğu sebebiyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekmektedir.

Anılan hususlar gözetilmeksizin, İlk Derece Mahkemesince yazılı şekilde hüküm tesisi ve bu karara karşı yapılan istinaf başvurusunun esastan reddi kararı hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

16.04.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.